61507/P

AD

MEMORIAM

KREGELIO-STERNBACHIANAM

ORATIONE SOLEMNI

DIE XX IVLII CIƆIƆCCXCIII

HORA IX

IN AVDITORIO MEDICORVM

CELEBRANDAM

INVITANT

QVATVOR FACVLTATVM

DECANI SENIORES ET RELIQVI ASSESSORES.

(P)

GEHLER, J.C.

91484

WELLCOME INSTITUTE LIBRARY

GEHLER, J.C.
c

Momenta quaedam, quae ad vitam hominum ſubmerſorum reſtituendam multum facere videntur.

Inſtituenti mihi animum ad cogitandum, de qua re potiſſimum per hanc ſcribendi opportunitatem, quam mihi memoria Generoſiſſimi Car. Frid. Kregel de Sternbach celebranda ſuppeditat, paucis agerem, haud quaeſita ſe obtulit, quin ingrata obtruſit, triſtis eorum recordatio, qui nuper admodum hic Lipſiae aqua ſuffocati artibus medicorum ſtudioſe adhibitis in vitam reuocari haud potuerunt. Inſuper memineram intra decennium proxime elapſum ex centum pluribusue, eodem mortis genere defunctis, quamvis nihil, quo ſuppreſſa eorum anima poſſet reduci, intentatum eſſet relictum, tamen vix vnum, vel forſan alterum eſſe vitae redditos. Neque vero nobis ſolis id accidit, vt ars noſtra hoc in genere votis noſtris minus reſpondeat, ſed alios quoque alibi per totam Germaniam, Hannouerae, Argentorati, Berolini, Stralſundae etc. eadem haec conqueri, Illuſtris Sam. Vogelius [a]) teſtatur.

Quodſi hos infelices conatus conferimus cum frequentiſſimis, quibus vtuntur Londinenſes, Pariſienſes, Amſtelodamenſes chirurgi medicique ſucceſſibus, merito obſtupeſcimus

 mus

a) Conſ. *Diatribe med. polit. de cauſis, quare tot ſubmerſi in vitam non reuocentur.* Hamb. 790. 8. p. 16—18.

mus, miramurque, quid ſit, quod nobis negatum ſit, eadem efficere, quae illi ſaepiſſime praeſtiterunt magno cum civium ſuorum emolumento. Etenim ope ſocietatis illius Londinenſis, quae ab humanitate, cuius indies plurima exhibet documenta, haud immerito *humana* nominatur, intra decem annos mille quadringenti quinquaginta octo ſubmerſi reſuſcitati ſunt [b]). Amſtelodami vero intra nouennium bis centum octoginta homines reperti ſunt, qui, vndis extracti, ex mortis, iamiam ipſos tenentis, poteſtate liberarentur. Lutetiae denique Pariſiorum tribus annis ducentos viginti quatuor homines, qui ſine praeſenti auxilio certiſſimam in aqua inventuri erant mortem, ſeruatos eſſe, Cel. Pia narrat [c]).

Quodſi igitur has narrationes, publica auctoritate munitas atque adeo omni fide digniſſimas, comparamus cum iis, quae de Germanorum conatibus, aqua ſuffocatis vitam reſtituendi, cognita habemus, non poteſt non huius inſignis diuerſitatis ratio animum ſolicitare noſtrum et ad eius cauſas curioſe inquirendas excitare. In quibus explicandis quamquam iam alii, paucis abhinc annis, haud inepte verſati ſunt, inter quos Experient. Vogelivm [d]) et Fr. Gottl. Engelmannvm [e]) nominaſſe ſufficiat: tamen nonnulla adhuc ſupereſſe video, quae, cum haud exigui ſint momenti, haud alienum erit hic paucis indicare. Haec vero cernuntur potiſſimum in iis, quae vt promtius praeſentiusque auxilium miſeris illis feratur, publice inſtituenda videntur atque ab exteris iam olim ſunt inſtituta.

Scili-

b) Videſis *Reports of the humane ſociety for the recovery of perſons apparently drowned.*

c) Conf. *Détail des ſuccès de l' établiſſement, que la ville de Paris a fait en faveur de perſonnes noyées.* To. VII. Par. 782. 12. p. 53—150.

d) Libro citato.

e) Quaeſt. phyſ. med. *cur rarum ſit, ſuffocatos, ſubmerſos et laqueo ſuſpenſos vitae reddi.* Lipſ. 787. 4.

Scilicet duo praecipue animaduerti, in quibus Londinenſes, Amſtelodamenſes atque ipſi Franco-Galli, hac certe in re exemplo plane egregio atque laudabili, nobis praeiverunt; quorum primum pertinet ad praemiorum diſtributionem, alterum ad inſtrumenta, hisce experimentis perficiendis inſeruientia, publicis ſumtibus redimenda opportuniſque in locis reponenda. Etenim cum aliquis in aquam delapſus extrahendus, aut rigidus ex aqua extractus et mortui imaginem prae ſe ferens, iterum vitae ſuisque reddendus eſt, tum multorum opera haud leui, miniſterioque ad omnia medici praeſentis iuſſa promte parateque exſequenda opus eſt. Detergendum ante omnia madidum corpus: omnes eius partes molliter fricandae: ſpiritus ori inflandus: frigore horrido et in lectum calefactum repoſito corpori nudo duo homines itidem nudi applicandi, vt horum calor naturalis cum illius corpore ſenſim ſenſimque communicetur: enemata coquenda et quae ſunt eius generis alia.

Praeterea neceſſe eſt, vt, qui proximi habitent, non modo male affectum corpus ſine mora ac tergiuerſatione in domum recipiant, quod ipſum immiſericorditer negatum eſſe ipſe vidi, ſed etiam variam ſupellectilem, lectum aliaque ſuppeditent. Quae omnia officia, partim aeque ingrata ac moleſta, cum ſint ex eorum genere, quae *imperfecta* vocari ſolent, ideoque legibus poenisque a nemine extorqueri poſſunt: eos, qui ſunt animo adeo illiberali, vt ad ea ſponte praeſtanda humanitatis ſenſu adduci haud poſſint, praemiis allici oportet, quae ſaltim in animos hominum in tenuiore ſorte conſtitutorum eam vim exſerere ſolent, vt ad labores omnis generis pro aliis ſubeundos, quin ad vitam ipſam in diſcrimen committendam ſeſe praebeant paratos. Id vero per ſe intelligitur, illa praemia non modo ita comparata eſſe

debere, vt animos lucri cupidos grauiter commoueant, ſed etiam, quod multo efficacius, religioſe diſtribui oportere, vt iam Clar. MICHAELIS in praefatione ad KITEI ab humana ſocietate Londinenſi praemio ornatum libellum [f]) *pag*. VII. vidit. Dum haec negliguntur, haud vnquam ſperare nobis licebit, homines ad varia illa officia praeſtanda paratiores inventum iri, nosque feliciore conatuum noſtrorum hoc in genere ſucceſſu eſſe vſuros. At quis hosce ſumtus feret? Respublica, quam, cum de vita ciuium conſeruanda agitur, haudquaquam parcam decet eſſe atque tenacem.

Alterum, quod ab exteris illis ſocietatibus imitatione petendum eſt, inſtrumentorum ad ſubmerſorum, ſuffocatorumque vitam reſuſcitandam neceſſariorum publicis ſumtibus comparationem ſpectat. Hoc cum hucusque in Germania noſtra plerumque neglectum ſit, videtur omnino hic cauſa aliqua ſublatere infauſtorum ſucceſſuum, quibus in reuocanda ſubmerſorum vita vtimur. Nam cum chirurgus ad opem ferendam aduocatur, non ſtatim eo, quo eius praeſentia maximopere neceſſaria eſt, aduolare poteſt, ſed temporis iacturam facit collectio inſtrumentorum, quae forte hic illic disiecta, aut alieno plane loco repoſita ſunt, adeoque difficulter inueniri poſſunt. Prae nimia etiam feſtinandi cupiditate interdum illud, cuius vſus maxime requiritur, obliuioni penitus datur, atque, dum apportandum curatur, temporis momenta, auro quouis pretioſiora, perduntur. Praeterea non omnibus chirurgis talis fortunae conditio eſſe ſolet, vt expenſas facile ferre queant, cum comparatione eiusmodi apparatus coniunctas. Haec ſimiliaque incommoda omnium optime euitantur, ſi publico ſumtu totus hic inſtrumentorum appa-

f) An eſſay on the recovery of the apparently dead. Lond. 788. 8. verſio germanica prodiit. Lipſ. 790. 8.

apparatus redimitur redemptusque in communem vſum loco, omnibus bene noto, deponitur.

Laudabili exemplo hac in re rex Boruſſorum praeiuit, qui omnes terrarum ſuarum magiſtratus iuſſit publico aere ciſtulas redimere, continentes inſtrumenta ad venaeſectionem apparatumque ad vulnera deliganda neceſſarium; ſiphonem ad clyſteres iniiciendos et conſuetum, et talem, quo fumus tabaci in inteſtina traducitur; ſcopulam e breuibus iisque durioribus ſetis compoſitam ad plantas pedum fricandas; phialas oleo amygdalarum dulcium aut recenti oleo oliuarum, ſpiritu denique ſalis ammoniaci repletas [g]). Neque ſilentio praetereunda eſt memoria viri anonymi quidem, ſed liberalis et de re publica bene merentis, qui Monachii viuit, atque quatuor eiusmodi ciſtas inſtrumentarias ſuis ſumtibus perficiendas interque vrbis chirurgos cum regulis, quibus cuiuslibet inſtrumenti vſus circumſcribitur, diſtribuendas curauit [h]).

Quae his ciſtulis continentur, ad reuocandam ſubmerſorum animam adhiberi ſolita, eorum numerus variare poteſt pro pretii magnitudine, quod tali apparatui redimendo magiſtratus deſtinauerit. Eae enim, quae a Carolo Kiteo [i]) deſcribuntur, largiorem inſtrumentorum ſuppellectilem continent, quam quae in terris Boruſſicis in vſu eſſe ſolent. Eorumque inſtrumentorum pleraque dupla adeſſe iubet Vogelivs *l. c.* p. 45. vt alterutro inter vſum forte laeſo, alterum cito arripi queat. In quo tamen alia mihi mens eſt, quoniam pretium eiusmodi ciſtae, vti et eiusdem pondus ſic nimium auctum iri facile praeuideo. Vtrumque vſui eius

g) Vid. *Königl. Preuſſiſcher Unterricht wegen ſchleiniger Rettung verunglückter Perſonen v. Jahr 1788.* in Celeb. Scherfii *Beyträgen z. Archiv d. mediz. Polizey u. Volksarzneyk. B. 1. Samml. 2. S. 142. ff.*

h) Conſul. Cl. Pylii *Magazin d. gerichtl. Arzneykunde B. 2. S. 815.*

i) Loc. cit. p. 208. ff.

eius valde obeſt. Alias ciſtas commendarunt PIA, GARDANE, COGAN et LAMMERSDORF, quarum mentionem iniicit VOGELIVS *l. c. p.* 42. Quare ab enumeratione rerum, quae hisce arculis incluſae ſeruantur abſtineo, cum hac de re nunc tantum in vniuerſum diſputare conſtituerim.

Haec igitur, vniuerſe dicta, liceat ad hanc ipſam transferre vrbem, atque conſiliis quibusdam peculiaribus in medium prolatis publici muneris mei aliquam explere partem. Ampliſſimi Magiſtratus ciuici, cuius de ſeruandae ciuium vitae inſignis cura edicto de balneorum fluuiatilium ſecuritate, paucis abhinc annis ſapientiſſime lato [k]), luculentiſſime probata eſt, munificentia optarem vt comparentur arculae, ſelecto inſtrumentorum ad vitam ſubmerſorum reſtituendam neceſſariorum apparatu repletae, atque partim in iis ſuburbiorum noſtrorum portis, quae fluminibus adiacent, in communem vſum reponantur, partim chirurgo vrbis publico ſeruandae tradantur. Cuilibet ciſtulae adiiciatur regularum perſpicue ſcriptarum index, quibus vſus cuiuslibet inſtrumenti et ordo, quo adhiberi debet, doceatur, vt, chirurgo medicoue non protinus praeſente, ii, qui aquis merſum inde extraxerunt, ſtatim operi manus admouere atque ſic reſuſcitationem hominis apparenter mortui, quae quo citius molitur, eo melius procedere ſolet, reddere faciliorem poſſint.

Quam primum igitur is, qui eiusmodi arculam cuſtodiendam accepit, de ſubmerſo ex aqua educto certior factus eſt, ſtatim e ſuis quemquam mittat cum ciſta, ne forte ea ab homine fraudulento ſubripiatur, aut inſtrumenta rudi manu tractata laedantur. Chirurgus cum aduenit, is ſibi eligat ex adſtantium et plerumque curioſitate quadam allectorum hominum turba paucos, qui labores ipſis commiſſos

k) Vid. SCHERFII libr. modo citat. *Samml. 1. 1789. S. 59.*

ſos lubenter in ſe ſuſcepturos, recteque peracturos eſſe ſpondent; reliquis procul eſſe iuſſis, ne nimia hominum multitudo operationes turbet impediatque.

Opere aut feliciter, aut minus proſpere abſoluto, chirurgus e ſchedulis, typis exſcriptis, quae ſimul cum re inſtrumentaria cuilibet arculae ineſſe debent, unicuique, cuius aut opera, aut domicilio, aut ſupellectili uſus eſt, exhibeat unam, qua nomen eius, et quid praeſtiterit, aut quam diu in labore perdurauerit, religioſe ſit conſignatum. Talem ſchedulam magiſtratui qui obtulerit, illi, ſine mora, praemium accurate iam antea definitum perſolvatur. Antea vero, quam ciſta inſtrumentaria iterum eo, quo cuſtodiri ſolet, deportatur, notare debet chirurgus et ea, quae e ſalibus, oleis, tabaco aliisque rebus conſumta, et ex inſtrumentis ſub vitae reſtituendae periculo forte laeſa ſunt, vt illa e pharmacopolio urbis publico iterum ſuppleri, haec a viro harum rerum perito in integrum reſtitui queant.

Regulae illae, quibus uſus cuiuslibet inſtrumenti ordoque, quo ſingula ſingulis ſuccedere debent (etenim promiſcue illis uti neutiquam decet [1]), praemiaque eos manentia, qui ſuam operam conferunt ad vitam hominis ſubmergendo ſuffocati refocillandam, quotannis aliquoties edicto promulganda, aut iis ſchedis politicis, quae ab hominum vulgo omnium maxime lectitari ſolent, inſerenda ſunt. Neque vero a re alienum fuerit, in libros, quos tenerior aetas in ſcholis aſſidua verſat manu, recipere illa et praecepta

et

1) Docuerunt hoc nuper luculentiſſime et *Sam. Vogel* l. c. et *Ed.* **Coleman** (*Abhandl. über das durch Ertrinken, Erdroſſeln und Erſticken gehemmte Ademhohlen, nebſt Vorſchlägen z. einer neuen Behandlungsart dieſer Krankheit u. ſ. w. Leipz.* 792 8.

et incitamenta, quibus quivis honeſtus ac liberalis homo ad haec ſubmerſis praeſtanda officia allici et permoveri poteſt. Quo maturius enim iuventus hisce de rebus, ad hominum vitam valetudinemque proſperam aut conſervandam aut reſtituendam ſpectantibus eruditur, eo altiores ut haec inſtitutio agat radices ac tenaciſſime haereat, certiſſima ſpes eſt. Itaque valde mihi arridebat id, quod in Lippiacis terris nuper admodum inſtitutum legimus, ut elementa ſanitatis tuendae, ab Exper. B. CH. FAVSTIO conſcripta et variis aucta ſubſidiis, quibus praeſentiſſima vitae pericula arceri poſſent, praeter conſuetos libros, e quibus prima religionis chriſtianae elementa hauriri ſolent, ſcholarum magiſtri explicare iuberentur. Poterat etiam RVD. ZACH. BECKERI notiſſimus liber (*Noth- u. Hülfsbüchlein Goth. 791. 8.*), ſermone admodum perſpicuo captuique vulgi admodum accommodato compoſitus, in hunc finem adhiberi.

Quodſi haec omnia, quae hucusque monuimus, diligentius ſtudioſiusque in poſterum ſerventur, non video, quid ſit, quin laetiſſimam animo concipiam ſpem, conatus noſtros ſubmerſos vitae ſuisque reddendi felici ſucceſſu haud deſtitutum iri. Neque enim, quod nonnulli iactitant, in peculiari aquarum noſtrarum indole atque natura, neque in corporum noſtrorum ſingulari conditione et conſtitutione ſitum eſſe putemus, quod tam parum hac in re profecimus. Nam lutoſa fluviorum, hanc urbem praeterfluentium, indoles, quam inprimis ut irrevocabilis aqua ſubmerſorum fati cauſam accuſant, profecto non tanta eſt, quanta Sequanae, quae Lutetiam Pariſiorum alluit; et tamen multos eorum intra triennium eſſe ſeruatos ſupra narraui m), qui ex illo flumine mortuis ſimiles ſunt extracti. Praeter hanc vero lutoſam

m) Vid. ſupra *pag. IV.*

toſam partem, quam noſtrae aquae fluviatiles vehunt, chemica analyſis nuper inſtituta [n]) nihil detegere potuit, cui praecipue lethiferam vim iure meritoque impertire poſſumus.

Quae cum ita ſint, nihil magis optandum eſſe videtur, quam ut ii, penes quos eſt horum conſiliorum exſequendorum facultas, ea ad uſum ſalutemque civium velint transferre. Si felix ſucceſſus haec inſtituta coronet, quanta quaeſo voluptate perfundentur animi eorum, qui plurimis, quos hic quotannis aqua perire videmus, ſalutis vitaeque recuperatae auctores fuerint: ſin praeter omnem ſpem opinionemque ſucceſſu deſtituantur, in conſcientia acquieſcere poterunt, nihil a ſe praetermiſſum eſſe, quo iis, qui levitate animi temeritateque ſua ſibi vitaeque ſuae ſaepe peſſime conſulunt, conſuleretur optime.

Praemittenda haec pauca duximus nunc indicendae panegyri, memoriae beati KREGELII de STERNBACH, Viri ob inſignem literarum amorem aeque, ac ob ſumma in academiam noſtram munificentiam ac liberalitatem nobis poſt mortem deſideratiſſimi dicatae. Recolet eam pie, et gratiſſimo animi ſenſu iuvenis ornatiſſimus Kregeliano Stipendio per tres annos exhilaratus, FRIDERICVS LVDOVICVS KREYSSIG, Ileburgenſis, Medicinae Candidatus, Ordini Medicorum, uti per varia ſpecimina, ſic per comprobatam ſuam in nupero examine, pro Licentia dicto, in arte ſalutari laudabilem ac egregiam doctrinam maxime probatus. Faciet id proximo die Sabbathi, qui eſt huius menſis XX, habita brevi oratione, qua *Ariſtotelis doctrinam phyſicam ab iniquis iudiciis vindicare* conabitur.

 Hinc

n) Vid. Exper. *I. G. Daehne* diſſ. I. II. de aquis Lipſienſibus. Lipſ. 783. 4.

Hinc Rectorem academiae magnificvm, Serenissimvm Principem, Illvstrissimos Comites, Proceres vtrivsqve reipvblicae gravissimos, Generosissimos ac Nobilissimos academiae cives, ut honorifica ſua praeſentia hunc actum illuſtrare, oratoremque condecorare velint, humaniſſimis precibus rogamus. Scribeb. Lipſiae Dom. VII. poſt Feſt. S. S. Trinit. A. C. cIↃIↃccxciii.

LIPSIAE,

EX OFFICINA KLAVBARTHIA.